

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANDELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

TRIDESET I DRUGA
NEDJELJA KROZ GODINU
POSVETA LATERANSKE BAZILIKE

GOVORIO JE O
HRAMU SVOGA TIJELA

STUDENI

Ned. 9. **XXXII. NEDJELJA KROZ
GODINU**
Posveta lateranske bazilike;
Ivan Lateranski

Pon. 10. Leon Veliki; Lavoslav
Uto. 11. **Martin biskup;** Davorin
Sri. 12. Jozafat; Emilijan; Milan
Čet. 13. Stanislav Kostka; Stanko
Pet. 14. NIKOLA TAVELIĆ; Ivan Trogirski
Sub. 15. Albert Veliki; Berto; Leopold

Naslovnica,
slika preuzeta s: <https://hkm.hr>

MEDITACIJA

Sve je na prodaju 3

SLUŽBA RIJEČI

BLAGDAN POSVETE
LATERANSKE BAZILIKE

ČITANJA

Govorio je o hramu svoga tijela 4

HOMILIJA

Protiv bogova 8

KATEHEZA

Posveta Lateranske bazilike 10

MEDITACIJA

Dangubljenje u crkvi? 12

KATEHEZA

Zašto ići u crkvu? 14

Autoritet i papinska služba:
Petrovska stolica u „digitalnom dobu“ 18

Mali vjeronaučni leksikon 21

NAŠI POKOJNI 22

mihael

32/2025.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandela MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XIX. (2025.), 32 (661); trideset i druga nedjelja kroz godinu, Posveta lateranske bazilike, 9. studenoga 2025.

Kontakt:

vlč. Željko Rakošec, policijski kapelan, tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana, tel.: 22 715, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

mihael

Sve je na prodaju

Budući da je čitav svijet i svaka pojedina stvar od Boga, mogli bismo na neki način sve stvari smatrati svetima.

Međutim, nisu sve jednako svete. Većina je namijenjena svakodnevnoj upotrebi te bismo ih mogli nazvati svakodnevnim ili svjetovnim. Među takve stvari ubraja se i tržnica sa svime što se na njoj kupuje i prodaje. No ima stvari koje su izuzete iz svakodnevne upotrebe i određene za bogoslužje. Nazivamo ih svetim ili posvećenim stvarima. Jedna od takvih stvari bio je i hram u Jeruzalemu. Isus ga naziva "domom Oca mogega".

Današnje evanđelje želi nam kazati da svete i svjetovne stvari ne smijemo stavljati u isti koš. Tržnica je tržnica, ona je potrebna, ona služi ljudima, i zato je sama po sebi dobra. Kad su Josip i Marija prikazali Isusa u hramu, donijeli su sa sobom dva goluba koje su kupili usput na tržnici. Dok su apostoli bili još ribari, prodavali su ulovljene ribe na kafarnaumskoj tržnici. Nigdje nije zapisano daje Isus imao išta protiv toga. Međutim, tržnici je mjesto na otvorenom trgu, a ne u svetištu. Premjesti li se u svetište, treba je odande otjerati, ako ne milom, onda silom.

Isusova ljutnja na mjenjače i preprodavače u hramu najozbiljnija je opomena svim čuvarima svetišta da budno paze što se u tim posvećenim prostorima događa. Opomena posjetiteljima tih prostora da ne ulaze u njih iz trgovačkih ili nekih drugih svjetovnih pobuda. Opomena svim glazbenicima i drugim umjetnicima, filmskim redateljima i fotografima - da provalnike u naše crkve i preprodavače crkvenih dragocjenosti i ne spominjem.

U nastavku evanđeoskog događanja Isus je svojim sugovornicima dao na znanje da je On osobno Božji hram. Po krštenju smo i mi postali Božjim hramom. Nemojmo iz njega stvarati tržnicu.

U kojim slučajevima bi se to dogodilo?

U slučaju da u naše srce ima slobodan pristup bilo tko i bilo kada. U slučaju da se u njemu nagomilava kojekakva starudija a mi ne pokušavamo uvesti red. U slučaju da ne vodimo brigu o svom duševnom miru te nas zaglušuje buka iznutra i izvana. U slučaju da sve u nama postane predmetom cjenkanja i mešetarenja. U slučaju da stvarima oduzmemo njihovu unutarnju vrijednost te bi sve, pa i mi sami, bilo na prodaju.

Prvo čitanje: Ez 47,1-2.8-9.12

Vidjeh vodu gdje izvire iz Hrama. I svi do kojih doprije ta voda bijahu spašeni.

Čitanje Knjige proroka Ezekiel

U one dane:

Odvede me anđeo natrag k vratima Doma Gospodnjega. I gle: voda izvirala ispod praga Doma, prema istoku - jer pročelje Doma bijaše prema istoku - i voda otjecala ispod desne strane Doma, južno od žrtvenika. Zatim me izvede na sjeverna vrata i provede me uokolo vanjskim putem k vanjskim vratima koja gledaju na istok. I gle, voda izvirala s desne strane. I reče mi: „Ova voda teče u istočni kraj, spušta se u Arabu i teče u more; a kad se u more izlije, vode mu ozdrave. I kuda god potok protječe, sve živo što se miče oživi; i bit će vrlo mnogo riba, jer kamo god dođe ova voda, sve ozdravi i oživi – kuda god protječe ovaj potok. Duž potoka na obje strane rast će svakovrsne voćke: lišće im neće otpadati i s njih neće nestajati ploda; svakog će mjeseca roditi novim plodom jer im voda dotječe iz Svetišta. Plod će njihov biti za jelo, a lišće za lijek.“

Riječ Gospodnja.

Poslije dolaska drugog vala Izraelovih prognanika u Babilon (587.g.pr. Kr.), prorok Ezekiel počinje se baviti mogućnošću narodnog preporoda. Najavljuje Gospodinov odlučujući zahvat protiv neprijatelja te opisuje novu zajednicu koja će nastati povratkom prognanika. U viziji budućeg Izraela centralni motiv postaje Božja slava koja će se vratiti iz Babilonije i boraviti u Njegovu novom Domu.

Ova vizija postat će idealom na kojem će se inspirirati poslijesužanjsko židovstvo. Voda koja izvire iz novog Hrama sve ozdravlja i oživljuje – pustinju pretvara u zeleno prostranstvo. Zemaljski raj Eden, sa svoje četiri rijeke koje obuhvaćaju i natapaju cio svijet, sada je zamijenjen slikom životvorne rijeke koja izlazi iz Doma Božjega. Još i više, ozdravljajući učinak, uz obilje ribe i bilja, podsjeća na proširenu bliskoistočnu predaju o vodama koje istječu iz kozmičke planine i teku prema krajevima svijeta. S obzirom da voda izvire izvire ispod praga Hrama, u ovoj slici – kao i u Psalmima – Gospodin je introniziran iznad voda. Nadvladava kaotičnu snagu vode i pomoću nje uspostavlja red u svijetu, oplođuje ga. Ezekiel time priziva motive iz oba izvještaja o Stvaranju (jahvistički i svećenički) te želi novi početak koji je pred izraelskom zajednicom označiti bitnim elementom nastanka novoga svijeta. Nakon što su Izraelci iskusili nešto od širine svjetskih prostranstava i moći velikih svjetskih imperija, kada su više nego ranije ustrašeni njihovom veličinom i vlastitom sićušnošću, riječ Božja im jamči da se ne trebaju nadati samo novom početku za sebe nego za cio svijet, a on izvire upravo iz njihova novog Hrama.

Otpjevni psalam: Ps 46,2-3.5-6.8-9

Blagoslivljat ću ime tvoje do vijeka, Bože, kralju moj!

Bože, sud svoj daj kralju
i svoju pravdu sinu kraljevu.
Nek puku tvojem sudi pravedno,
siromasima po pravici .

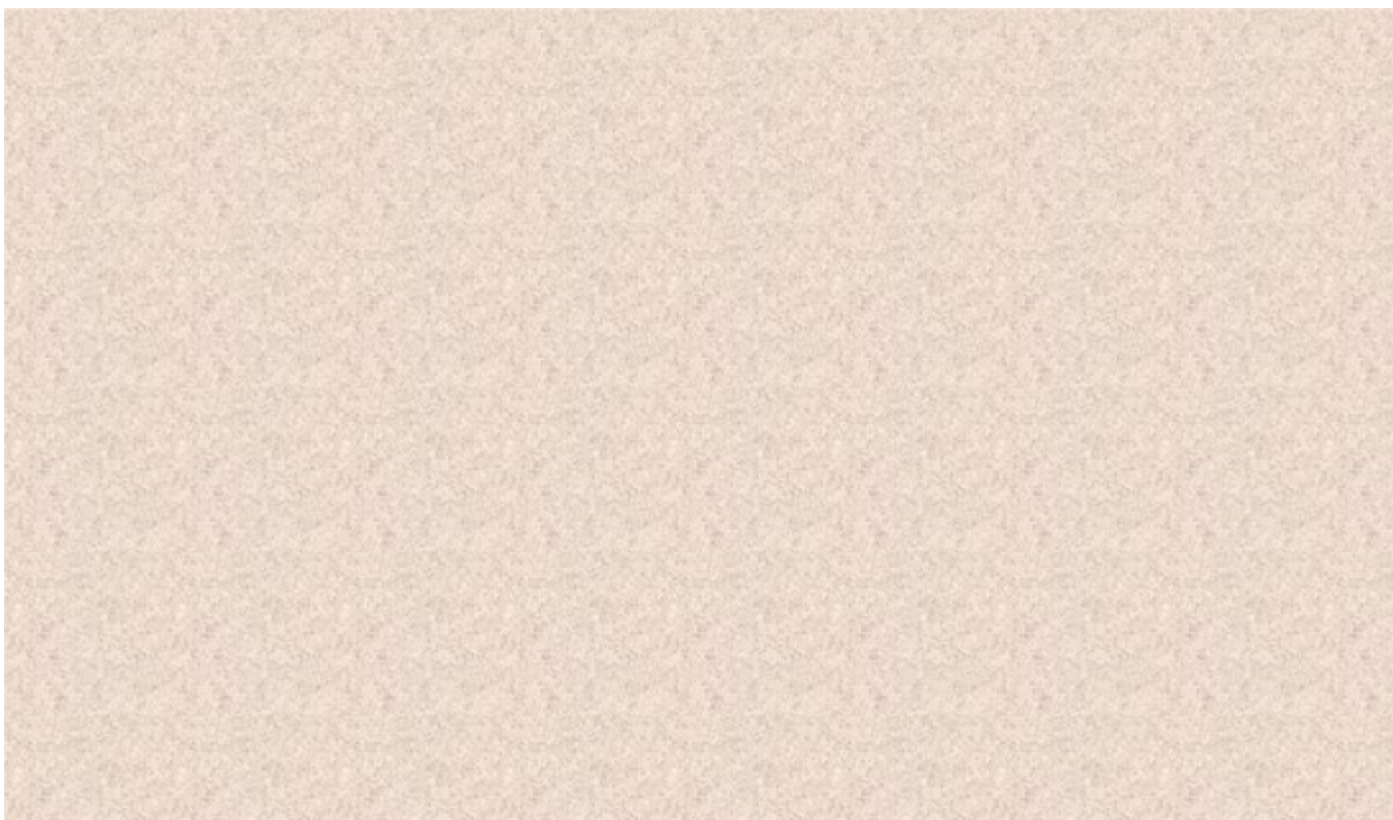
*****

Kraljevi Taršiša i otoka nosit će dare,
vladari Šabe i Sebe danak donositi .

*****

On će spasiti siromaha koji uzdiše,
nevoljnika koji pomoćnika nema;
smilovat će se ubogu i siromahu
i spasit će život nevoljniku.

*****

Drugo čitanje: 1Kor 3,9c-11.16-17

Hram ste Božji

Čitanje Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo!

Božja ste građevina.

Po milosti Božjoj koja mi je dana

ja kao mudri graditelj postavih temelj,

a drugi naziđuje;

ali svaki neka pazi kako naziđuje.

Jer nitko ne može postaviti drugoga temelja

osim onoga koji je postavljen,

a taj je Isus Krist.

Ne znate li? Hram ste Božji i Duh Božji prebiva u vama. Ako tko upropašćuje hram Božji, upropastit će njega Bog. Jer hram je Božji svet, a to ste vi.

Riječ Gospodnja.

U svom tumačenju uloge crkvenih pastira, Pavao prelazi od slike u kojoj su Korinćani oslikani kultiviranim biljnim nasadom na onu koja ih prikazuje građevinom. U prethodnoj je uz Pavla kao suradnik u uzgoju nasada spominjan Apolon, a ovdje je to neimenovani drugi. U prethodnoj slici Bog je bio onaj koji biljkama daje rasti. U ovoj Pavao naglašava ulogu onoga tko naziđuje na temelju – Kristu. Naglašen polemički ton, usmjeren onima koji upravljaju korintskom crkvenom zajednicom, otkriva Apostolovu živu zabrinutost i energiju kojom se ne ustručava progovoriti o najdelikatnijim temama. Pa i o odgovornosti pastira. Ovaj motiv izravno dira srž blagdana Posvete Lateranske bazilike jer Sveti Otac, koji u njoj ima svoju katedru, kao jednu od privilegiranih zadaća ima ravnati ukupnošću pastirskog potencijala Crkve kako bi se na temelju-Kristu izgrađivala na najbolji način. Koliko je to važno, Pavao pokazuje pridajući naziv hram – koji je bio objekt najvećeg poštovanja za svakog Židova – cjelokupnoj crkvenoj zajednici! Ovaj izričaj nije samo plod njegova retorskog umijeća nego je teološka rezultanta pritjelovljenja krštenikâ Kristu, sjedinjenja s Njim koji je Pomirilište.

Evandjelje: Iv 2,13-22

Govorio je o hramu svoga tijela.

Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu

Blizu bijaše židovska Pasha. Stoga Isus uziđe u Jeruzalem. U Hramu nađe prodavače volova, ovaca i golubova i mjenjače gdje sjede. I načini bič od užetâ te ih sve istjera iz Hrama zajedno s ovcama i volovima. Mjenjačima rasu novac i stolove isprevrta, a prodavačima golubova reče:

„Nosite to odavde i ne činite od kuće Oca mogega kuću trgovačku!“ Prisjetiše se njegovi učenici da je pisano: Izjeda me revnost za Dom tvoj.

Nato se umiješaju Židovi i upitaju ga:

„Koje nam znamenje možeš pokazati da to smiješ činiti?“

Odgovori im Isus:

„Razvalite ovaj hram i ja ću ga u tri dana podići.“

Rekoše mu nato Židovi:

„Četrdeset i šest godina gradio se ovaj Hram, a ti da ćeš ga u tri dana podići?“

No on je govorio o hramu svoga tijela. Pošto uskrsnu od mrtvih, prisjetiše se njegovi učenici da je to htio reći te povjerovaše Pismu i besjedi koju Isus reče.

Riječ Gospodnja.

U Ivanovu evanđelju, već na početku svoga javnog djelovanja, Isus izgoni trgovce iz Hrama. To je Isusov proročki nastup. Njegove riječi i čini pozivaju na promjenu.

Hram je pretvoren u tržnicu na kojoj se moglo kupiti sve što je vjernicima potrebno za žrtvovanje u Hramu pa i više od toga.

Izgonom trgovaca iz Hrama, Isus naglašava bit Hrama. On je mjesto susreta s Bogom - Očeva kuća, kako ga je zvao.

Učenicima nije sve posve jasno, ali odobravaju Isusov čin, što Ivan potvrđuje citatom iz Psalma .

Oni koji taj čin ne odobravaju traže znak po kojem smije činiti to što čini, što znači da nemaju vjere.

Isus im odgovara rečenicom: „Razvalite ovaj hram, i ja ću ga u tri dana podići“.

Židovi na to odgovaraju porugom.

Isusovi učenici u početku ne shvaćaju ništa da bi tek nakon uskrsnuća shvatili što je Isus htio reći.

Ovom rečenicom Ivan evanđelist upućuje da cijelo Isusovo djelovanje moguće shvaćati jedino iz perspektive uskrsnuća.

Protiv bogova

I danas postoje mnogobošci. To su oni koji iznad svega i svakoga postavljaju svoje ideje, želje, interese i planove ne respektirajući dostojanstvo čovjeka i njegova prava koja proizlaze iz njegove naravi. Po nadahnuću Duha Božjega uprisutnio je Mojsije Deset zapovijedi koje su zapravo strukture svakoga ljudskog bića, koje mnogi i danas zbog jačine strasti, nagona, nedovoljnog razmišljanja i ovozemaljskih briga ne uočavaju ili im ne pridaju važnost pa upadaju u kojekakve ovisnosti, robovanja i zločine protiv čovječnosti.

Smjernice za rast u čovječnosti

Ima onih koji kažu kako Bog ne želi da ljudi budu slobodni, jer kad bi on to htio, onda im ne bi dao Deset zapovijedi zahtijevajući da ih opslužuju. Kroz taj zahtjev, izjavljuju takvi, Bog stvara poslušnike i ovisnike jer im neopsluživanje zapovijedi donosi nemir savjesti i osjećaj krivnje, grešnosti što im zagorčuje život pa su zbog toga još više navezani na Boga. Oni koji tako misle, zagovaraju radikalno odmak od Dekaloga. I to su učinili, među ostalima, kreatori i izvršitelji raznovrsnih jezivih zločina u brojnim koncentracijskim logorima, u Dachauu, Auschwitzu, Gulazima, Golim otocima, kao i na mnogim znanim i nepoznatim Ovčarama i u Maceljskim šumama, pa su kroz svoju novu slobodu od Dekaloga pokazali svoje „novo čovječstvo“. Dobro je prisjetiti se na to budući

da nam na današnju nedjelju ulomak iz biblijske Knjige Izlaska usmjerava pozornost na Deset zapovijedi koje je po Božjem nadahnuću Mojsije uprisutnio pred svoj narod da mu budu jasne i sigurne smjernice za opstanak i rast u čovječstvu na putu slobode prema obećanoj zemlji.

Čovjeka spašava „luda“ Božja ljubav

Apostol Pavao, kao onodobni vrhunski intelektualac, nije bio protiv ljudske mudrosti, premda bi se iz ulomka njegove Prve poslanice Korinćanima u prvi trenutak moglo zaključiti kako on ljudsku mudrost potpuno suprotstavlja Božjoj mudrosti. Kad se tekst, koji nam je dan za razmišljanje ove treće korizmene nedjelje, postavi u kontekst cjeline, onda se jasnije uočava kako za Pavla ne postoje dvije istine, budući da svaka prava ljudska mudrost vodi prema jednom apsolutnom izvoru mudrosti – Bogu. Pavao piše kako njegovi sunarodnjaci Židovi imaju poteškoća u prihvatanju Isusa kao Mesije,

<https://relentless-love.org>

zato što su kroz svoju povijest bili navikli na očitovanje Boga kroz veličanstvena čudesna djela oslobađanja iz egipatskog ropstva i pobjeda nad neprijateljima, pa su u takvoj predodžbi o Bogu i od njegova Mesije očekivali da će im on konačno donijeti potpunu slobodu. Takvi su se razočarali u Isusu koji je završio kao „zločinac“ na križu. I Grci su, kojima je Pavao navješćivao evanđelje, imali svoje poteškoće. Oni su, kao baštinici filozofskog teoretiziranja, očekivali od Isusa razrađeni filozofsko-religijski sustav koji bi pružao odgovore na ono o čemu su njihovi filozofi razmišljali, ali nisu do kraja domislili. Apostol je, jednima i drugima, s velikim naporom navješćivao Božju spasonosnu mudrost koja nadilazi sva ta očekivanja objavljujući se kroz „Krista raspetoga“, koji je očitovanje i potvrda Božje spasonosne, nenametljive i požrtvovne ljubavi. U tom kontekstu treba pokušati shvatiti i ono što Pavao reče: „Jer ludo Božje mudrije je od ljudi, a slabo Božje jače je od ljudi!“ „Luda“ Božja ljubav prema ljudima je mudrija, jača i spasonosnija od bilo koje čisto ljudske mudrosti. Ona nije izraz Božje slabosti već božanske savršenosti.

Bog i čovjek nisu predmeti trgovine

Vodstvo biblijskih Hebreja je htjelo prisvojiti Boga. Predvodnici su mu sagradili veličanstven hram kako bi u narodu budili snagu i prisustvo moći, koja je vođama trebala da bi narod lakše držali u pokornosti. Ta moć je više služila učvršćenju njihove vlasti nego razvitku prave pobožnosti, veće slobode i punijeg procvata čovječnosti. Isusu iz Nazareta je bilo očito kako je sve postalo predmet trgovine. Novcem su se mogli kupiti: predmeti, ljudi, etička načela, ratovi i naklonost Boga. Isus se energično tome suprotstavio. To doznajemo i iz Evanđelja po Ivanu. Nazarećanin je trgovcima, prodavačima i mjenjačima novca prevrnuo stolove (šandove) koji su se nalazili u neposrednoj blizini hrama. Takav postupak izazvao je zaprepaštenje i bijes poglavito kod čuvara i predstavnika hrama. Isus im je uputio oštar prijekor: „Nosite to oдавде i ne činite od kuće Oca mojega kuću trgovačku.“ Iz teksta koji je dan za razmišljanje na ovu nedjelju uočljivo je kako Božji poslanik nad poslanicima u prvi plan ne stavlja raskošnu hramsku građevinu u kojoj bi Bog trebao boraviti poput zemaljskih vladara u svojim palačama, već u središte postavlja novi nerukotvorni hram u kojem će ljudi Boga častiti kroz prihvaćanje prave istine o Bogu i čovjeku.

Posveta Lateranske bazilike

Crkva 9. studenoga slavi Posvetu Lateranske bazilike, prve posvećene bazilike u kršćanskom svijetu, a riječ je o blagdanu koji nas na poseban način prisjeća značenja i dvostruke uloge pape kao zemaljskog poglavara Rimske Crkve i kao zemaljskog poglavara cijele Katoličke Crkve. Jednako nas tako podsjeća i na važnost jedinstva i zajedništva svega Božjeg Naroda koji se okuplja u svojim župnim crkvama slaveći u euharistijskom slavlju najuzvišeniju istinu – Kristovo vazmeno otajstvo.

Lateranska bazilika

Bazilike su u antičkim vremenima bile posebne građevine namijenjene za javne poslove, a redovito su bile pravokutnog oblika, s trijemom na jednoj i apsidom na drugoj strani. Tu su se vodili trgovački, sudački i općenito javni poslovi. Prepoznavši funkcionalnu i socijalnu vrijednost bazilike, kršćani su nakon zadobivanja slobode 313. god., počeli graditi prve crkve upravo po uzoru na antičke poganske bazilike, ali su im

dodavali i neke druge elemente, koji su bili važni za liturgijska slavlja. Bazilika je tako obično na Zapadu imala oblik longitudinalne trobrodne ili peterobrodne dvorane kojoj je srednja lađa bila povišenija od pokrajnjih brodova, s ciljem da se i njoj osigura dotok svjetlosti, a koja je dolazila iz otvora koji su postavljeni visoko na zidovima, odnosno iznad visine krovova pokrajnjih brodova.

Danas bazilika ima značenje posebno cijenjene crkve, bilo da se ta izuzetnost temelji na njezinoj starini i ugledu, veličini, umjetničkim vrijednostima ili nekim drugim posebnostima. Dije se na dvije temeljne vrste: velike i male bazilike, što upućuje na stupanj njihove izuzetnosti.

U Katoličkoj Crkvi postoje četiri velike bazilike (tzv. basilicae majores), a koje simbolički predstavljaju produženje nekadašnjih najvažnijih kršćanskih središta, odnosno svaka od njih je svojevrsno liturgijsko sjedište jednog od četiriju patrijarha. Sve se četiri nalaze u Rimu. Najčasnija od njih je Lateranska bazilika, koja se naziva majka i glava svih crkava, i predstavlja sjedište rimskog patrijarha, odnosno pape. Druga je bazilika Svetog Petra u Vatikanu, koja je simbolično sjedište carigradskog patrijarha,

Joel Whitehead, *Isus susreće Zakeju*, <https://>

a stvarno je sjedište pape, jer se ondje zbiva glavina liturgijskih slavlja, s obzirom da je pogodnija i po veličini i po položaju od Lateranske bazilike. Treća je bazilika Svetog Pavla izvan zidina, kao sjedište aleksandrijskog patrijarha, a četvrta je bazilika Svete Marije Velike i predstavlja sjedište antiohijskog patrijarha. Tim se velikim bazilikama ponekad pribraja i bazilika Svetog Lovre, a koja predstavlja sjedište jeruzalemskog patrijarha. Osim tih velikih bazilika, u Rimu se nalazi i više malih bazilika (tzv. basilicae minores), a tim se nazivom nazivaju i mnoge druge značajne crkve u svijetu.

Prvotnu Lateransku baziliku izgradio je car Konstantin Veliki, poznat po tome što je 313. god. naredio prestanak progona kršćana, a koji su do tada bivali na najokrutnije načine ubijani braneći svoju vjeru u uskrslog Krista. Točnije, dao ju je sagraditi papa Melhijad (311.-314. godine), ali na zemljištu koje je Crkvi, zajedno s Lateranskom palačom, darovao car. Riječ je o zemljištu na jednom od sedam rimskih brežuljaka – Lateranu (lat. Caelius), a koje se nalazilo na posjedu obitelji Plauci Laterani. Današnja bazilika potječe iz kasnijih vremena, jer je prvotna pretrpjela više požara i potresa i u tom smislu bitno je izmijenjena.

Povijesni zapisi kažu da je baziliku posvetio papa Silvestar I. 9. studenoga 324. god., pa je razumljivo što se na isti dan slavi blagdan Posvete Lateranske bazilike. Ipak, na današnji se dan slavi tek od 12. st., s tim da se blagdan najprije slavio samo u Rimu, a od tada se proširio na cijelu Crkvu.

To je ujedno i prva posvećena bazilika u Crkvi, a najprije je bila posvećena Presvetom Spasitelju, dok od 10. st. dodatno nosi naslov i po sv. Ivanu Krstitelju (prema predaji, njegova se glava čuva u toj bazilici), te sv. Ivanu Evanđelistu. To potvrđuje i njezin službeni naziv koji glasi: Archibasilica Sanctissimi Salvatoris et Sanctorum Ioannis Baptistae et Ioannis Evangelistae in Laterano, odnosno na hrvatskom: Arhibazilika Presvetog Spasitelja, Svetog Ivana Krstitelja i Svetog Ivana Evanđelista na Lateranu.

U Lateranskoj bazilici održano je čak 5 ekumenskih sabora, u razdoblju od 1123. do 1512. god., što također svjedoči o njezinoj važnosti i utjecaju na cijelu Crkvu.

Kao što je rečeno, to je bazilika rimskog biskupa – pape, odnosno u njoj je stvarno sjedište imao papa sve do 15. st., od kada se preselio u Vatikan. Drugim riječima, ona je katedrala pape kao rimskog biskupa, dok je bazilika Svetog Petra u Rimu

sjedište pape kao vrhovnog poglavara cijele Katoličke Crkve.

Za nas je svakako važna i činjenica kako je papa Ivan IV. u njezinoj krstionici podigao kapelicu Sv. Venancija i u nju pohranio moći solinskih i istarskih mučenika. Naime, taj je papa bio podrijetlom Dalmatinac, a poslao je opata Martina oko 640. god. u Dalmaciju da otkupi zarobljene kršćane i učvrsti ih u vjeri. Taj je opat tako sa sobom u Rim ponio i relikvije sv. Dujma, sv. Anastazija, sv. Venancija, sv. Mavre i drugih solinskih i istarskih mučenika, o čemu svjedoči jedan sačuvani mozaik, ispod kojeg na latinskom piše: „Papa Ivan izvršio je blagoslovom Božjim pobožni zavjet i ustrajnim zauzimanjem dao načiniti ovaj spomenik, koji sjaji poput dragocjenih kovina na krstionici. Tko god amo pristupa i duboko se Kristu klanjao, taj neka uzdiže, vruće molitve k nebu.“

Iako se možda današnjem vjerniku može činiti čudnim zašto bismo kao blagdan slavili posvetu jedne crkve, valja još jednom naglasiti kako je riječ o majci i glavi svih crkava grada i svijeta, kako to na latinskom jeziku piše na samom ulazu (Omnium urbis et orbis ecclesiarum mater et caput), odnosno slavlje Lateranske bazilike nam priziva u pamet važnost i vrijednost zajedništva i jedinstva cjelokupne Crkve, na čelu s njezinim zemaljskim poglavarom – papom, jednako kao što ističe papu kao nasljednika svetoga Petra – onoga kome je

Krist povjerio ključeve Crkve i dao svezvremensko obećanje: Ni vrata paklena neće je nadvladati!

Također, taj nam blagdan priziva u pamet važnost i Crkve i crkve, odnosno Božjeg prebivališta u cjelokupnom Božjem Narodu kao Hramu Božjem, kao i Božjeg prebivališta u svakoj crkvi, gdje nas sve okuplja snaga Kristova vazmenog otajstva u euharistiji. Podsjećanje je to i na prijelaz iz djelovanja progonjene u slobodnu Crkvu, odnosno da je naviještanje Božje riječi, slavljenje euharistije i svjedočenje istine o uskrsnulom Sinu Božjem ono koje nipošto ne ovisi o zgodnim i nezgodnim vremenima, nego o vjernosti Bogu i Crkvi.

Dangubljenje u crkvi?

Ako si duhovno živ, ideš jer to voliš!

Ako si duhovno mrtav, ovo ne ćeš ni pročitati.

Ako si duhovno „radoznao“, ima još nade!

Neki redoviti „misar“ napisao je pismo uredniku nekih novina u Americi, objavljeno u više prigoda, i potužio se kako nema smisla ići svake nedjelje u crkvu.

Piše:

„Idem već 30 godina. U tom sam razdoblju slušao oko 3000 propovijedi. Ali u svome se životu ne mogu sjetiti ni jedne jedine. Zato meni se čini da ja gubim vrijeme idući u crkvu, kao što i propovjednici i svećenici apsolutno gube vrijeme propovijedajući.“

Taj je tekst izazvao pravu polemiku u rubrici „Pisma uredniku“. Na „radost“ urednika, to je trajalo tjednima dok netko nije donio ovaj konkretan argument:

„Ja sam u braku već 30 godina. Kroz ovo vrijeme moja je supruga pripremila oko 32.000 obroka. Ali, u svemu tom vremenu, ne mogu se sjetiti ni jednoga jedinoga cjelovita jelovnika tih obroka. Ipak znam ovo: svi su me ti obroci hranili i davali mi snagu potrebnu za obavljanje posla.

Da mi supruga nije pripremila ove obroke, danas bih bio fizički mrtav.

Isto tako, da nisam htio ići u crkvu i slušati propovijedi, ja bih danas bio duhovno mrtav!

Kada sam klonuo, nisam ni za što, a Bog me podiže i kaže mi da nešto vrijedim.

Vjera vidi nevidljivo, vjeruje u nevjerojatno i prima nemoguće!

Hvala Bogu na fizičkoj i duhovnoj hrani!

Ako ne mogu Boga vidjeti u ‘svemu’, ne mogu ni u čemu!“

Zašto ići u crkvu?

Često se susrećemo sa sljedećim pitanjima: A što ću ja u crkvi? Zašto moram ići na svetu misu? Što ja imam od mise? Poneki znaju, k tomu, dodati i sljedeću opasku: „Ma pogledaj samo tko sve tamo ide! A i oni svećenik mi baš ne odgovara. Star je, spor, ili premlad, nemotiviran, ponavlja se prepričavajući uglavnom tuđa iskustva...“. Kako se nositi s tim pitanjima? Što odgovoriti? Lakonski ih odbaciti ne uviđajući promjene u društvu u kojima se već poodavno stvari nekad neupitne više ne pretpostavljaju ili pak prepoznavati „znakove vremena“ i uviđati kako je sve manje samorazumljivo ići u crkvu, primati sakramente?

Treba vidjeti i to, makar to nikako ne bismo htjeli, kako će se navedena tendencija distanciranosti od Crkve vjerojatno u budućnosti i nastaviti. Imajući u vidu skandale vezane uz seksualno nasilje u Crkvi zadaća odgovaranja na neka neugodna pitanja postaje sve urgentnijom. Umjesto lakonskih odgovora ili naredbi „mora se“ ili oduvijek se tako

činilo, pa makar i blago izrečene, sve je važnije protumačiti, osobito mladima, važnost sudjelovanja u slavlju Crkve i u različitim aktivnostima župne zajednice. Ovdje ćemo na navedena pitanja s početka teksta pokušati odgovoriti na jedan doista nekonvencionalan način. Umišljamo si da će taj način možda biti učinkovitiji od onoga klasičnog. Vrijedi barem pokušati. Naravno, u svakom od načina važno je podsjetiti na treću Božju zapovijed – Spomeni se da svetkuješ Dan Gospodnji – koja se jednako odnosi na svakog krštenika.

Sve donedavno činilo se samorazumljivim „ići u crkvu“ i kao takvim onda i sasvim nepotrebnim pojašnjavanja. Da, takvim se činilo prije nekog vremena, danas, međutim, to više nije slučaj. Moderni ljudi sve više pitaju i opravdano žele dobiti odgovore na svoja pitanja, na svoje sumnje. Od strane Crkve i njezinih predstavnika, bilo svećenika bilo vjernika laika, bilo bi ne samo neozbiljno nego i duboko neevanđeoski prezreti takva pitanja i uskratiti odgovor ljudima koji žele znati što vjeruju, zašto vjeruju, čemu služi sv. misa itd. Čemu, dakle, služi Crkva. Koji je njezin smisao i zašto treba ići u crkvu?

Ljudi nisu savršeni ali se mogu usavršavati

Prvo što želim naglasiti odgovarajući na navedena pitanja odnosi se na našu ograničenost. Naime, poznajem neke vjernike koji redovito idu u crkvu i odlični su ljudi. Znam također i neke „vjernike“ koji ne idu u crkvu a nisu dobri ljudi. I svatko od vas zna takve ljude. A znam i obrnute slučajeve: dosta ljudi koji su dobri ljudi iako ne idu u crkvu ili jako rijetko idu. Očito je dakle da su ljudi – ljudi, ograničena, grešna bića neovisno o tome idu li u crkvu ili ne idu.

Oni koji idu trebali bi biti još bolji ljudi upravo zato što idu u crkvu, što vjeruju u Boga, slušaju Njegovu riječ i nastoje po njoj i živjeti. A oni koji ne idu trebali bi ići – iz istog razloga: da budu još bolji ljudi; da slušajući Božju riječ samokritički promotre svoj život, svoje ponašanje i snagom odozgor kao i vlastitom ga promjene.

Zvuči jednostavno a opet tako zahtjevno. Dakle, što god radili mi smo uvijek ograničena bića i to je sasvim ok. Ta činjenica naše ograničenosti ili bolje naše smrtnosti je temeljna činjenica koja nas određuje. Ukratko, nismo savršeni ali smo usavršivi! Zašto to ističem? Zato što se nerijetko od ljudi koji idu u crkvu očekuje

da budu savršeni. A ljudi, pa ni vjernici koji često idu u crkvu, nisu savršeni.

Ili da se poslužim jednom slikom pa makar možda i ne bila sasvim primjerena da tu zajedničku osobinu (krhkost) još bolje istaknem. Naime, činjenica je da su mnogi ljudi čak i nakon više posjeta liječniku – opet bolesni. Je li to licemjerno od njih?! Čudno pitanje zar ne? A zašto bi ljudi koji idu redovito u crkvu trebali biti savršeni? I jesu li licemjerni zbog svoje nesavršenosti? Nadalje, je su li savršeno zdravi oni koji idu liječniku? Nisu. Pa zašto onda idu? Pa upravo zato da bi bili zdraviji. Zar nije isto i s dolaskom u crkvu samo je u odnosu na liječnika ovdje naglasak na duhovnoj dimenziji, na duhovnom zdravlju.

Poslanje Crkve

Drugo što želim istaknuti jest misija Crkve. Ako mislimo da je cilj vjere samo to da se bude dobar čovjek onda Crkva i ne treba jer je očito da postoje dobri ljudi i izvan Crkve, odnosno izvan kršćanstva. Ako pak mislimo da je cilj vjere samo obrazovanje, usvajanje informacija o vjeri što ćemo onda kad budemo imali druge institucije koje isto tako dobro obrazuju pa i što se vjere tiče. Hoće li tada Crkva biti suvišna?

Što je zapravo pravo poslanje Crkve? Ako je to posvećenje i spasenje ljudi (po Kristu preko Crkve), a trebalo bi biti, onda taj zadatak nikad nije dovršen. U tom smislu i uloga Crkve nije statična – davanje informacija, vršenje obreda..., nego dinamična i podrazumijeva trajni odgoj i rast u vjeri. Ona, stoga, nije muzej koji čuva uspomene na divna djela, velike primjere, (poput sv. Franje, sv. Ante i sl.) nego zajednica ljudi koja zajedno putuje Bogu od koga je i došla.

Putujući Bogu ona se pridržava pravila koje je primila od svog Spasitelja Isusa Krista. A pravila su sasvim jasna: ljubi Boga i svoga bližnjega kao sebe samoga. Ne čini drugom ono što ne želio da drugi čini tebi itd. Napustiti, stoga, Crkvu pod izlikom kako u njoj ima previše nesavršenih ljudi, a vi kao savršeni ne želite nikako s njima dijeliti isto društvo, jednako je kao napustiti teretanu jer tamo ima previše ljudi koji nisu u formi.

Teretana i postoji zato da bi ljudi stesali formu. Napustiti je zbog toga što nekima to ne uspjeva, unatoč trudu, nije baš logično ni mudro zar ne? Nadalje, u teretanu se ne ide zbog drugih, već zbog sebe. Ako drugi i ne uspiju održati svoju tjelesnu formu, to još uvijek ne znači da i mi nećemo uspjeti. Isto vrijedi i za crkvu, samo što se u ovom slučaju ne radi o fizičkoj, već o duhovnoj formi. I u crkvi, trebamo to sebi posvijestiti, nije glavni ni svećenik ni vjernici, već Bog, Isus Krist. Njemu mi dolazimo u goste. Njegovu riječ slušamo, Njim hranimo dušu svoju. A to je neizmjereno, čak i onda kad je malo vjernika. I kad je svećenik stariji. I umoran. Uostalom, budući da ljepota osobe

dolazi iznutra, iz duše a ne iz izgleda trebali bi i radi istinske ljepote češće ići u „duhovnu teretanu“.

Vjera je potreba svih a Crkva je pomoć koju nam je Spasitelj ostavio da nas upućuje i vodi k Bogu izvoru smisla našeg života i jedinoj osobi koja u potpunosti može ispuniti našu čežnju. Vjera nije neki skriveni kovčeg s blagom pa jednom kada ga otkrijemo stvar postane konačna. Ona nije ukras, križ u kući ili krunica u autu, nego živa stvarnost. Vjera je zapravo nutarnja borba i nje nema bez svakodnevne bitke, u kojoj se čovjek hrve ne toliko s drugim i njegovom zloćom, iako ni to nije isključeno, koliko sa samim sobom, svojim slabostima. Vjera je lijek, utjeha i snaga u svakodnevnom životu. Ona je milost i dar koji treba osobu i drugoga obogaćivati a ne strašiti.

Zna li Bog kako je nama?

Bog poslavši svoga Sina na križ, odnosno njegovom smrću dokida našu oholost u kojoj smo uvijek skloni sebe vidjeti kao one koji trpe, a Boga kao nekoga tko je iznad, koga naša sudbina ne dodiruje. Nakon Krista koji je dijelio našu ljudsku sudbinu i kao pravednik završio na križu, više ništa nije isto. Bog je u Njemu već sve prošao.

Mi, stoga, ne možemo više Bogu reći: „ne znaš ti“. Zna On kako se pati i kako je oštrica ljudske mržnje i nasilja ubitačna. Nakon Isusove žrtve nije On više kao neki nedodirljivi kralj na dalekom dvoru, nego jedan od nas, nama u svemu jednak osim u

grijehu. Da, jedan od nas, a opet tako drugačiji. Drugačiji u vršenju volje Očeve. Dok mi čeznemo za priznanjima i slavom, On je od iste bježao: evanđelja pomno bilježe da je svaki put bježao od onih koji su ga željeli zakraljiti i na svoj način političkim putem i ekonomskim računicama stvarati kraljevsko Božje.

On je želio i želi učiniti to bez nasilja. Ne revolucijom koja traži protivnika, već duhovnom evolucijom koja traži suradnika u izgradnji svijeta po Njegovoj mjeri. Kako? Molitvom, snagom odozgor, zajedništvom. Zato je i ustanovio sakramenat ljubavi – euharistiju – preko kojega ostaje s nama da se u Njegovo ime okupljamo, slavimo, podržavamo u dobru i Njegovom snagom izgrađujemo naše odnose, našu zemlju i – cijeli svijet. Eto čemu služi Crkva i sveta misa: nastavku onoga što je Gospodin Isus započeo. Dao Gospodin da iz slavljenja sakramenata i molitve uvijek iznova crpimo snagu za ostvarivanje što boljih odnosa u obitelji, rodbini, na poslu, u školi, svugdje.

Vjera ako nije životna snaga koja nas vodi Bogu i jedne drugima, u radosti i žalosti, onda, možemo reći, nije ništa. Možda je tek poput nekog starog sata koji stoji u predsoblju i budi, doduše, lijepe uspomene ali ne ide i služi samo za ukras. Dao Gospodin da svi mi u vjeri pronađemo ključ za otkrivanje ljepote života te onda, prepoznajući u sebi i drugima najveće darove, i drugim darovima znamo jedni druge darivati.

Ne idem u crkvu jer ...

„Ne idem u crkvu jer je puna licemjera koji su grešnici kao i svi drugi“ – vjerojatno ste mnogo puta čuli za ovaj ili sličan prigovor od strane ljudi koji smatraju da im odlazak u crkvu nije potreban.

Američki svećenik David Michael Moses, koji je vrlo popularan na Instagramu, kaže da je pronašao savršen odgovor za ovaj prigovor.

„Reći da ne ideš u crkvu jer ljudi koji idu u crkvu također griješe je kao reći da ne želiš ići u teretanu jer tamo ima ljudi koji nisu u formi.

Hej! Ljudi idu u teretanu jer pokušavaju biti zdraviji. Ljudi idu u crkvu jer pokušavaju biti svetiji. U tome je smisao Crkve.

Osim toga, američki svećenik je pozvao ljude koji olako ukazuju na „licemjerje“ onih koji idu u crkvu da budu ponizniji:

„Budimo iskreni: Mnogi ljudi u teretani u mnogo su boljoj formi od tebe, baš kao što u crkvi ima mnogo ljudi koji su puno svetiji od tebe.“

Na kraju, svećenik je završio s poticajnom misli koja upućuje da bismo, zapravo, trebali bit jako sretni i zahvalni što je u crkvi toliko grešnika:

„Trebao bi biti zahvalan Bogu što je crkva puna grešnika, jer to znači da u njoj ima mjesta i za tebe“.

Autoritet i papinska služba: Petrovska stolica u „digitalnom dobu“

Hijerarhijska struktura Crkve nije piramida moći, već mreža služenja, u kojoj papa ima posebnu, ali ne i apsolutnu ulogu. On nije zamjena za Krista, već njegov svjedok i uprisutnitelj, u vremenu i prostoru

Možda ne na prvi pogled, ali već na drugi, dublji sloj društvene svijesti, jasno je kako autoritet danas više nije nešto što se jednostavno podrazumijeva. On se ne prima pasivno, nego se prepoznaje aktivno – u onoj mjeri u kojoj odgovara osjećaju zajednice, njezinim nadama, očekivanjima, pa i političkim senzibilitetima. U tom kontekstu, autoritet ne počiva na objektivnoj zadatosti, nego na percepciji. Taj fenomen ne zaobilazi ni Crkvu u svim njezinim sferama, od župne razine, biskupske službe pa sve do papinske službe.

Novi svijet, stari izazovi

Primjer iz hrvatskoga društvenog i crkvenog konteksta to potvrđuje. Dolaskom pape Franje došlo je do osjetnoga povlačenja dijela vjerničkoga naroda prema papinskoj službi, upravo zbog njegova

opreznoga pristupa kanonizaciji kardinala Alojzija Stepinca. Mnogi su to doživjeli kao izdaju povijesti, pa čak i naroda. Time se otvorilo duboko pitanje: prihvaćamo li autoritet samo kad potvrđuje ono što mi već vjerujemo? Ili je pravo pitanje – je li autoritet još moguć u vremenu kad svi sve komentiraju, ali malo tko sluša?

Središnje mjesto toga izazova jest papinska služba. Papinstvo, koje nije tek institucija, već karizma i služenje, nalazi se u situaciji u kojoj se mora preispitati, ali ne kako bi se razvodnilo, već kako bi se obnovilo. U tom kontekstu, lik Prevosta pape Lava XIV., koji trenutno sjedi na Petrovskoj stolici, otvara prostor za dijalog između tradicije i nužnosti transformacije.

Autoritet u postmodernom dobu: eho ili oslonac?

Postmoderna, kako ju definiraju autori poput Jeana-Françoisa Lyotarda i Zygmunta Bauman, karakterizirana je nepovjerenjem prema „velikim narativima“ i tradicionalnim strukturama moći. Autoritet se više ne prihvaća a priori, već mora biti neprestano opravdavan, preispitivan, i što je možda najzahtjevnije — prihvaćen u pluralnom prostoru značenja.

U tom kontekstu, pojam autoriteta više nije statičan. Nije dovoljan status ni titula; autoritet danas mora biti zaslužen dijalogom, transparentnošću i dosljednošću. Riječ više ne dolazi odozgo, s trona, nego mora pronaći put među mrežama – doslovno i simbolično. Papinska riječ mora proći kroz filtere Instagrama, Titktoka, foruma i podkasta, kako bi se uopće čula, a potom i razumjela.

No postavlja se pitanje: ako autoritet vrijedi samo onda kada potvrđuje već postojeće stavove zajednice, je li onda to uopće autoritet – ili samo odjek kolektivne volje? Ako u hrvatskom slučaju papinska služba gubi povjerenje jer ne slijedi određenu nacionalnu logiku, gdje se onda nalazi granica između evanđeoskoga vodstva i populističke usmjerenosti? S druge strane smiju li vjernici jasno i glasno biti opozitni i ne slagati se s Papom?

Teologija autoriteta: od moći do služenja

Autoritet u Crkvi nije diktat, već služenje. Grčka riječ *exousia*, kojom Novi zavjet opisuje Isusov autoritet, ne upućuje na dominaciju, već na ovlaštenje dano odozgo, i potvrđeno odozdo. To je snaga koja proizlazi iz istine i ljubavi, a ne iz sile ili pravne pozicije.

Papa, kao nasljednik apostola Petra, nosi autoritet koji nije samoproглаšen, nego predan i primljen. On je „sluga slugu Božjih“ (*servus servorum Dei*), i upravo u tom paradoksu u snazi koja je skrivena u slabosti, u autoritetu koji se rađa iz križa leži snaga papinske službe.

U dokumentu *Lumen Gentium*, Drugi vatikanski koncil jasno ističe da hijerarhijska struktura Crkve nije piramida moći, već mreža služenja, u kojoj papa ima posebnu, ali ne i apsolutnu ulogu. On nije zamjena za Krista, već njegov svjedok i uprisutnitelj, u vremenu i prostoru.

Digitalno doba: dekonstrukcija i nova mogućnost

Digitalna kultura radikalno je promijenila načine komunikacije, i time stavila tradicionalne oblike autoriteta pred novu vrstu ogledala. U toj novoj digitalnoj agori, svi mogu govoriti, ali rijetki se slušaju. Autoritet više nije zadan – on se „osvaja“, gradi, i vrlo lako gubi.

Petrovska stolica u tom kontekstu nije više samo simbol kontinuiteta, nego i prostor koji mora naučiti govoriti u novim kodovima. Sjetimo se samo komunikacijske strategije pape Franje: jednostavnost jezika, prisutnost na društvenim mrežama, sposobnost da se obrati i vjernicima i onima koji se smatraju nevjernima.

U tom smislu, digitalno doba nije samo prijetnja autoritetu ono je i prilika. Autoritet koji komunicira jasno, iskreno, suosjećajno, može danas dosegnuti više ljudi nego ikada u povijesti. No, samo ako nauči govoriti novim jezikom, a da ne izda sadržaj evanđelja.

Lav XIV. i mogućnost transformacije papinstva

Lav XIV., koji trenutno predsjedava Petrovskoj stolici, svojim pastoralnim stilom i komunikacijskom prisutnošću predstavlja mogućnost jedne evolucije u razumijevanju papinske službe. Njegov dolazak iz redovničke zajednice, naglašena bliskost s mladima, te sklonost dijalogu, čine ga likom koji ne pokušava impozicijom autoriteta, već svjedočanstvom i dostupnošću.

Ovdje se ne radi o rušenju tradicije, već o njezinu kreativnom razvoju. Autoritet se u njegovu slučaju ne gradi distancom, već

blizinom. Njegova služba nije prvenstveno deklaracija, nego prisutnost gotovo „sakramentalna“ u smislu vidljivoga znaka nevidljive milosti. Petrovska stolica tako postaje mjesto susreta, a ne kontrole.

Petrovska stolica: točka komunikacije tijekom vjekova

Od vremena svetoga Petra pa do danas, Petrovska stolica bila je simbol jedinstva, čuvar vjere i kompas u burnim vodama povijesti. U svim epohama od progona, preko srednjovjekovne moći, renesansnih raskoši. Papa današnjice morat će činiti hrabar korak naprijed, bez oklijevanja i želje za restauracijom povijesti. Njegova pastirska služba morat će biti obojena mučeništvom i jakim primjerom jer tek tada će se prihvatiti kao autentična i ona koja privlači.

don Damir Šehić, <https://www.svjetlorijeci.ba>

Ah, Jacqueline!

Koji čas prije nego će primiti u audijenciju predsjednika Kennedyja s njegovom suprugom, Papa zapita monsinjora za protokol, s ozbiljnim izgledom:

“Kako imam osloviti predsjednikovu ženu?”

“Sveti Oče”, odgovori monsinjor, “recite joj: Madame Kennedy ili Madame!...”

“Ah!”, uzdahne gotovo nečujno Papa izgledajući zamišljen.

Kad u toulazeći u dvoranu za audijencije Kennedy s Jacqueline da se predstave, a on spontano raširi ruke i s velikim osmijehom klikne:

“Ah, Jacqueline!”

I cijela je Amerika odobrila ovu dražesnu Papinu dobroćudnost. A za Jacqueline to je bila jedna od najvećih njezinih životnih radosti.

<http://bogoslovija-ri.hr>

Mali vjeronaučni leksikon

Prozelit

Prozelit (grč. προσήλυτος: došljak, stranac), pridošlica ili obraćenik iz jedne konfesije ili religije u drugu konfesiju ili religiju; izvorno obraćenik na židovstvo (hebr. ger). Pretpostavke prelaska na židovstvo bile su: upućenost u novu vjeru, dopuštenje rabinskoga suda, tzv. prozelitsko krštenje (ritualno uranjanje) i obrezanje. Pravim članom postajalo se tek nakon trećega naraštaja. Prelasci na židovstvo, posebice među robovima, bili su česti u kasnoj antici. Današnja je praksa u rabinskome židovstvu restriktivna, a u reformiranome vrlo otvorena. – Prozelitizam se javlja i u drugim religijama (kršćanstvo, islam), obično u početcima, ili poslije u nekih sekta, posebno u misionarstvu.

Prva pričest

Prva pričest, u Katoličkoj crkvi, svečanost prvog primanja sakramenta euharistije. S uvođenjem vjeronaučne nastave u škole (XVIII. i XIX. St.) uvodi se svečano slavljenje prve svete pričesti. Odredbom Svetog zbora za sakramente određuje se (1910.) najniža dobna granica (sedam godina života) za primanje prve pričesti.

Od XVII. Od XIX. Stoljeća osobito se slavila na bijelu nedjelju (druga uskrсна nedjelja), a poslije i u drugim prigodama.

Oblici svečanosti razlikuju se u pojedinim krajevima, a najčešći su: dolazak djece u crkvu u procesiji, posebna odjeća (prvopričesničko odijelo, haljina i vjenčić od cvijeća za djevojčice), pričesne svijeće i spomen slike, te nastavak slavlja u obitelji.

Prvi carigradski koncil

Prvi carigradski koncil, drugi ekumenski koncil sazvan u Carigradu 381. Sazvao ga je car Teodozije Veliki radi okončanja problema u vezi s arijanizmom.

Nicejsko vjerovanje dopunjeno je izričitim spominjanjem Duha Svetoga, treće božanske osobe kojoj su arijanci nijekali božanstvo.

Tako je nastalo *Nicejsko-carigradsko vjerovanje*, ispovijed vjere (Credo) kršćanske zajednice, obrazac uključen u liturgiju.

NAŠI POKOJNI

ĐURO BAKUNIĆ,

PU brodsko - posavska, Giletinci, 9. studenoga 1991.

MLADEN KASUN,

PU varaždinska, Karadžićevo, 9. studenoga 1991.

BRANKO KOS,

PU varaždinska, Karadžićevo, 9. studenoga 1991.

ŽELJKO PONGRAC,

PU varaždinska, Karadžićevo, 9. studenoga 1991.

JOSIP BAĐUN,

PU koprivničko - križevačka, Križevci, 9. studenoga 1991.

IVAN DOMAZET,

PU ličko - senjska, Kosa Perušićka, 9. studenoga 1991.

VLADO ŠTAMPAR,

PU međimurska, Karadžićevo, 9. studenoga 1991.

IVAN ČAKIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Bogdanovci, 10. studenoga 1991.

STEVO GRBIĆ,

PU istarska, Zračna Luka Pula, 10. studenoga 1991.

VICALJ MARJANOVIĆ,

PU istarska, Pula Zračna Luka, 10. studenoga 1991.

MIROSLAV TIŠLJAR,

PU vukovarsko - srijemska, Marinci, 10. studenoga 1991.

ZVONKO ŠAMUKIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Bogdanovci, 10. studenoga 1991.

JOSIP ŠARČEVIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Bogdanovci, 10. studenoga 1991.

MIROSLAV TIŠLJAR,

PU vukovarsko - srijemska, Marinci, 10. studenoga 1991.

MIROSLAV TIŠLJAR,

PU vukovarsko - srijemska, Marinci, 10. studenoga 1991.

JURE STILINOVIĆ

PU ličko - senjska, Gospić, 11. studenoga 1995.

ANTE DUMENČIĆ,

PU karlovačka, Saborsko, 12. studenoga 1991.

DARKO DUMENČIĆ,

PU karlovačka, Saborsko, 12. studenoga 1991.

IVICA DUMENČIĆ,

MUP, Saborsko 12. studenoga 1991.

DAVOR JUSUFOVIĆ,

PU virovitičko - podravska, Donje Pištane, 12. studenoga 1991.

NAŠI POKOJNI

MARIJAN LEVAK,

PU varaždinska, Borovo Naselje, 12. studenoga 1991.

MATE ŠPEHAR,

PU primorsko - goranska, Saborsko, 12. studenoga 1991.

ŽELJKO UGARKOVIĆ

PU bjelovarsko - bilogorska, Garešnica, 12. studenoga 1994.

DRAGOLJUB DROBAC,

PU vukovarsko - srijemska, Vukovar, 13. studenoga 1991.

DRAGO JURČEVIĆ,

PU vukovarsko - srijemska, Nuštar, 14. studenoga 1991.

ANTUN SUBAŠIĆ

PU vukovarsko - srijemska, Nuštar, 14. studenoga 1991.

STJEPAN ŽIVKOVIĆ

PU sisačko - moslavačka, Stubalj, 14. studenoga 1991.

DRAGUTIN LEHKEC

PU međimurska, Vukovar, 14. studenoga 1991.

PETAR PETKO

PU osječko - baranjska, Osijek, 14. studenoga 1994.

ROMAN JEŽ

PU zagrebačka, Jastrebarsko, 15. studenoga 1991.

POČIVALI U MIRU!